

nie. Prędkość przepływu w środkowej części koryta: 0,595–0,508 m/s; SD=0,040; natlenienie: 9,2 mg/L; pH: 8,26; temperatura: 11,2°C; przewodnictwo elektrolityczne: 263 µS/cm. Dobre, rzeka Parsęta – pobierane były próby jakościowe ($2 \times 1,5h$) i ilościowe (dragą Surbera – $3 \times 0,1 m^2$) w miejscu gdzie meandruje rzeka o stromych brzegach (ok. 1 m wys.), w płaskiej dolinie. Otoczenie stanowią głównie podmokłe łąki, po obu stronach koryta do rzeki wkraczają wierzby *Salix purpurea* L., oraz trzciniki *Calamagrostis* ADANSON. Szerokość koryta: 10 m; głębokość maksymalna: 90 cm; podłoże: 90% – piasek, 10% – żwir. Prędkość przepływu w środkowej części koryta: 0,557–0,516 m/s; SD=0,027; natlenienie: 9,1 mg/L, 84%; pH: 7,92; temperatura: 11,7°C; przewodnictwo elektrolityczne: 360 µS/cm. Okazy zebrano z kęp trzcinika oraz napływek.

Oba te gatunki są reofilami i związane są z czystymi potokami i strumieniami, najczęściej o podłożu piaszczystym i piaszczysto-żwirowym. Wyżej podane stanowiska potwierdzają także szersze rozmieszczenie tych gatunków w rzekach Pomorza i nizinnej Polski. *Oreodytes sanmarkii* jest gatunkiem nowym dla Pojezierza Pomorskiego.

Autorzy dziękują prof. dr hab. Adamowi GŁAZACZOWI za pomoc w zebraniu prób.

Marek PRZEWOŹNY, Zofia GEMBARZEWSKA,
Wydział Biologii UAM, Zakł. Zool Syst., Poznań

504. Nowe stanowiska *Phymatura brevicollis* (KRAATZ, 1856) (Coleoptera: Staphylinidae) w Polsce

New localities of *Phymatura brevicollis* (KRAATZ, 1856) (Coleoptera: Staphylinidae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Staphylinidae, *Phymatura brevicollis*, faunistic records, S. Poland.

Phymatura brevicollis (KRAATZ) na całym swoim obszarze występowania – od Europy środkowej po wschodnią Syberię – należy do gatunków rzadko spotykanych. Charakter zamieszkiwanych środowisk oraz lokalizacja stanowisk wskazują na borealno-górski typ rozmieszczenia tego chrząszcza (KÖHLER 2000: Totholzkäfer in Naturwaldzellen des nördlichen Rheinlandes. Landesanstalt für Ökologie, Bodenordnung und Forsten, Landesamt für Agrarordnung NRW, LÖBF-Schriftenreihe, Band 18, Recklinghausen. 351 ss.; BOROWSKI 2001: [W:] Próba szacunkowej waloryzacji lasów Puszczy Białowieskiej metodą zooindykacyjną. Wyd. SGGW, Warszawa: 187-317).

Do lat 80. XX wieku chrząszcza tego na terenie naszego kraju notowano z Sudetów (Wambierzyce koło Polanicy Zdroju), Białowieży, Pienin, Beskidu Zachodniego, okolic Przemyśla oraz ogólnikowo ze Śląska (BURAKOWSKI i in. 1981: Kat. Fauny Pol., XXIII, 8: 1-330). W ostatnich latach omawiany gatunek wykazywano z Babiej Góry, Puszczy Białowieskiej, Karkonoszy i Przedgórza Sudeckiego. Zestawienie danych o ekologii gatunku i rozmieszczeniu w Polsce zamiera praca A. MAZURA (2003: Przyr. Sudetów Zach., 6: 131-136).

Poniżej podano nowe stanowiska *Phymatura brevicollis*:

- Sudety Zachodnie: Góry Izerskie, okolice Stogu Izerskiego (UTM: WS23), Nadleśnictwo Świeradów, oddz. 383a, ok. 1060 m n.p.m., 10 VI 2005 – 1 ex., na owocnikach pniarka obrzeżonego – *Phomitopsis pinicola* (Sw.) P. KARST., na pniu martwego pnia świerkowego, leg., det. et coll. A. MAZUR.

- Nizina Sandomierska: Puszcza Niepołomska, rez. „Lipówka” (DA55), 19 IV 2004 – 1 ex., na owocniku żółciaka siarkowego – *Laetiporus sulphureus* (BULL.) MURRILL, na dębie, leg. et coll. T. KLEJDYSZ, det. A. MAZUR.

Phymatura brevicollis można uznać za gatunek typowo leśny, ściśle związany z lasami o naturalnym (puszczańskim) charakterze, zamieszkujący lasy iglaste. Jest zoofagiem przebywającym na grzybach. Określany jako polypoprikol (KÖHLER 2000: ibid.) lub mycetofil (BOROWSKI 2006: Chrzęszcze (Coleoptera) grzybów nadrzewnych – studium waloryzacyjne. Wyd. SGGW, Warszawa. 92 ss.).

Andrzej MAZUR, Kat. Ent. Leśnej Uniw. Przyr., Poznań
Tomasz KLEJDYSZ, Zakł. Entomol., Inst. Ochr. Roślin, Poznań

505. Nowe stanowisko *Gasterocercus depressirostris* (FABRICIUS, 1792) (Coleoptera: Curculionidae) w Polsce

New locality of *Gasterocercus depressirostris* (FABRICIUS, 1792) (Coleoptera: Curculionidae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Curculionidae, *Gasterocercus depressirostris*, new record, Poland.

Gasterocercus depressirostris (FABR.) (wyżłobik dębowiec) jest gatunkiem leśnym. Podstawowy obszar jego występowania rozciąga się od Iranu do Kotliny Panońskiej (Niziny Węgieńskiej). Poza tym występuje w Europie wyspowo. Nieliczne, rzadko rozmieszczone stanowiska wykazano w krajach śródziemnomorskich, w Europie Zachodniej (Niemcy, Francja) oraz w Europie Środkowej (Czechy, Polska, Białoruś). W Polsce i na Białorusi osiąga północną granicę swego zasięgu (MAZUR 2004: [W:] Polska Czerwona Księga Zwierząt – Bezkręgowce. Inst. Ochr. Przyr. PAN – Kraków, AR im. A. Cieszkowskiego – Poznań: 172-174).

Występuje w starych lasach liściastych z domieszką dębu i w lasach z drzewostanami dębowymi. Jego larwy rozwijają się pod korą pni starych, zamierających dębów. W Niemczech zaliczany jest do gatunków reliktowych, charakterystycznych dla pierwotnych lasów puszczańskich (FLECHTNER 2000: Nachr. entomol. Ver. Apollo, 20, 3/4: 321-326).

W naszym kraju po raz pierwszy stwierdzono *Gasterocercus depressirostris* w połowie XIX; kolejne jego stwierdzenia pochodzą z początku XX wieku. Wykazano go w tamtym okresie w czterech miejscach na Dolnym Śląsku, w pobliżu Odry. Później nie był już znajdowany w tym regionie kraju. Kolejne stanowiska odkryto na Nizinie Mazowieckiej i w Górach Świętokrzyskich (BURAKOWSKI i in. 1995: Kat Fauny Pol., Warszawa, XXIII, 20: 1-310). W ostatnich 50 latach znajdowany był w Polsce wyłącznie w Puszczy Białowieskiej (WANAT 1994: Pol. Pismo ent., 63: 37-112).

W „Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt” został zaliczony do kategorii EN, jako gatunek o bardzo wysokim ryzyku wyginięcia (MAZUR 2004: ibid.).

W ostatnich latach odkryte zostało nowe stanowisko omawianego gatunku:

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska (Południowa Wielkopolska), W ad Pogorzela (Nadleśnictwo Piaski, Leśnictwo Dobrapomoc, oddz. 325a) (UTM: XT44), 15 VII 2007 – 14 exx., leg. Z. WIERZBOWSKI.